

Regeringens proposition

1984/85:126

om anslag till statens bakteriologiska laboratorium m.m.;

beslutad den 21 februari 1985.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

INGVAR CARLSSON

G. SIGURDSEN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen under femte huvudtiteln för budgetåret 1985/86 anvisar följande anslag till statens bakteriologiska laboratorium, nämligen ett förslagsanslag av 1 000 kr. till uppdragsverksamhet, ett reservationsanslag av 1 000 kr. till driftbidrag, ett förslagsanslag av 19 994 000 kr. till centrallaboratorieuppgifter, ett förslagsanslag av 3 791 000 kr. till försvarsmedicinsk verksamhet och ett reservationsanslag av 4 578 000 kr. till utrustning. Vidare föreslås att ett förslagsanslag av 11 758 000 kr. anvisas under femte huvudtiteln till Epidemiberedskap m.m. för budgetåret 1985/86.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-02-21

Närvarande: statsrådet I. Carlsson, ordförande, och statsråden Lundkvist, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Sigurdson

Proposition om anslag till statens bakteriologiska laboratorium m.m.

I prop. 1984/85:100 (bil. 7) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, beräkna följande anslag för budgetåret 1985/86, nämligen till

Statens bakteriologiska laboratorium: Uppdragsverksamhet ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

Statens bakteriologiska laboratorium: Driftbidrag ett reservationsanslag av 1 000 kr.,

Statens bakteriologiska laboratorium: Centrallaboratorieuppgifter ett förslagsanslag av 19 247 000 kr.,

Statens bakteriologiska laboratorium: Försvarsmedicinsk verksamhet ett förslagsanslag av 3 722 000 kr.,

Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning ett reservationsanslag av 4 200 000 kr. samt

Epidemiberedskap m.m. ett förslagsanslag av 11 573 000 kr.

Jag anhåller om att nu få ta upp dessa anslagsfrågor.

FEMTE HUVUDTITELN

E. Hälso- och sjukvård m.m.

E 11-15. Statens bakteriologiska laboratorium

Statens bakteriologiska laboratorium (SBL) är i samverkan med socialstyrelsen landets centrala organ för epidemiologiskt befolkningsskydd. Dess huvudsakliga uppgift består i att förebygga infektionssjukdomar, speciellt

epidemiska. Laboratoriet utför diagnostik, framställer bakteriologiska preparat och utövar epidemiologisk övervakning. En speciell gren av verksamheten är upprätthållandet av civil och militär beredskap mot epidemier.

SBL leds av en styrelse och under denna av en föreståndare. Laboratoriet är organiserat på åtta avdelningar, nämligen bakteriologiska avdelningen, virologiska avdelningen, immunologiska avdelningen, produktionsavdelningen, epidemiologiska avdelningen, kemiska avdelningen, tekniska avdelningen och ekonomiavdelningen. En självständig parasitologisk sektion är direkt underställd föreståndaren.

Laboratoriets arbetsuppgifter och organisation framgår av instruktionen (1965:786) för statens bakteriologiska laboratorium (senast ändrad 1979:322).

Program

SBL har sedan budgetåret 1970/71 tillämpat programbudgetering. Följande programindelning gäller.

1. Programmet *Diagnostiska undersökningar* omfattar diagnostiska undersökningar av prov från människa samt från läkemedel, livsmedel, vatten eller annat material.

2. Programmet *Preparatförsörjning* innefattar tillhandahållande av bakteriologiska preparat (vacciner, immunglobuliner m.fl.) och vissa hjälpprodukter för laboratoriearbete genom egen produktion eller inköp från annan tillverkare. Här ingår även leveranser till civila och militära beredskapslager.

3. Programmet *Centrallaboratorieuppgifter* omfattar funktioner för bekämpning av och beredskap mot infektionssjukdomar, speciellt epidemiska. I uppgifterna ingår verifikation av epidemiologiskt viktiga diagnoser; s.k. fagtypningar för att spåra smittkällor; introduktion, standardisering och utprovning av nya metoder; framställning och standardisering av laboratoriereagens; konferenser för att främja enhetlighet i teknik och tolkning av diagnostiska undersökningar och för avancerad fortbildning. Programmet omfattar även vattenundersökningar, sterilitetsundersökningar av medicinska engångsartiklar, internationell referensverksamhet samt resurser för bekämpning av sjukhusinfektioner och cancerimmunologisk verksamhet.

4. Programmet *Försvarsmedicinsk verksamhet* omfattar utveckling av diagnostiska metoder och tillverkning av vacciner av betydelse för totalförsvaret.

5. Programmet *Epidemiologisk verksamhet* omfattar bevakning av epidemiläget i Sverige och utomlands, informations- och rådgivningsverksamhet av olika slag (inkl. undervisning), epidemiologiskt fältarbete vid utbrutna epidemier samt undersökningar för att följa befolkningens immunitet mot vissa sjukdomar.

6. Programmet *Service till utomstående* omfattar service till karolinska institutets institution för virologi vad avser lokaler, substrat, diskogods, djur m.m. Vidare innefattar programmet leverans av värme och varmvatten till polishögskolan i Solna och viss destruktion av avfall åt externa kunder.

Forsknings- och utvecklingsarbetet inom programmet Diagnostiska undersökningar tar bl.a. sikte på att förbättra diagnostiska metoder för identifiering av infektionssjukdomar. Det syftar också till att öka kunskapen om infektionssjukdomars uppkomst och utveckling. Forsknings- och utvecklingsarbetet omfattar även bl.a. områdena tumörvirologi, antibiotika och utveckling av snabba och arbetsbesparande testmetoder samt immunologiska reaktioner vid bindvävssjukdomar (reumatiska sjukdomar m.fl.), leversjukdomar och sköldkörtelsjukdomar.

När det gäller programmet Preparatförsörjning syftar forsknings- och utvecklingsverksamheten till kvalitetsförbättring av nuvarande vaccinsortiment men också till att fortlöpande i fältprövningar undersöka vacciners effektivitet.

Anslag

Medel för laboratoriets verksamhet anvisas under följande anslag:

E 11. Statens bakteriologiska laboratorium: Uppdragsverksamhet

E 12. Statens bakteriologiska laboratorium: Driftbidrag

E 13. Statens bakteriologiska laboratorium: Centrallaboratorieuppgifter

E 14. Statens bakteriologiska laboratorium: Försvarsmedicinsk verksamhet

E 15. Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning

E 17. Epidemiberedskap m.m. (Vissa anslagsposter)

SBL:s verksamhet berörs vidare av följande anslag för statens insatser inom den sjukdomsförebyggande verksamheten.

E 2. Statlig kontroll av läkemedel m.m. (för viss kontroll av fabrikssteriliserade engångsartiklar)

E 21. Beredskapslagring och utbildning m.m. för hälso- och sjukvård i krig

E 22. Driftkostnader för beredskapslagring m.m.

Anslaget Uppdragsverksamhet är ett förslagsanslag som tas upp med ett formellt belopp på 1 000 kr. Under anslaget redovisas kostnader och intäkter för programmen 1, 2 och 6. Anslaget får i princip inte belastas. För att lösa tillfälliga eller säsongsmässiga likviditetsproblem för uppdragsverksamheten samt för att tills vidare tillgodose behovet av rörelsekapital disponerar SBL en rörlig kredit i riksgäldskontoret på 18 milj. kr.

E 11. Statens bakteriologiska laboratorium: Uppdragsverksamhet

1983/84	Utgift	1 000
1984/85	Anslag	1 000
1985/86	Förslag	1 000

Uppdragsverksamheten omfattar tjänster och tillhandahållande av olika preparat till andra statliga myndigheter, enskilda kunder, kommuner och landsting samt viss export av preparat. För undersökningar och preparat uppbär SBL ersättning enligt taxa som SBL fastställer efter samråd med rikskontrollverket. För uppdragsverksamheten gäller målsättningen att full kostnadstäckning skall föreligga för varje program.

*SBL**Program 1. Diagnostiska undersökningar*

Antalet debiterade undersökningar framgår av följande tabell.

Antal debiterade undersökningar	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
	Utfall	Utfall	Budget	Budget
Bakteriologisk diagnostik	224 316	230 000	208 280	168 700
Virologisk diagnostik	55 155	52 000	48 600	43 750
Immunologisk diagnostik	42 578	46 600	35 700	20 000
Parasitologisk diagnostik	21 863	22 300	21 350	19 400
Summa program 1	343 912	350 900	313 930	251 850

SBL:s bakteriologiska diagnostik har minskat kraftigt under den senaste 10-årsperioden. Samtidigt har undersökningarna blivit mer arbetskrävande. Uppdragsverksamheten för Stockholms läns landsting och övriga landet är inte reglerad i avtal. Genom personalminskningar och andra rationaliseringar har SBL försökt motverka de ekonomiska effekterna av den minskade uppdragsvolymen.

Program 2. Preparatförsörjning

Programmet är framför allt inriktat på att förse den svenska förebyggande sjukvården med erforderliga vacciner och immunglobuliner. Export sker också till främst övriga nordiska länder. SBL har år 1981 träffat licensavtal med ett amerikanskt läkemedelsbolag om framställning av ett vaccin mot mässling, påssjuka och röda hund. I avtalet ingår bl.a. att SBL har ensamrätt till försäljning av detta vaccin dels på den nordiska marknaden, dels till internationella hjälpprogram i svensk regi. SBL förbereder f.n. tillverkning av vaccinet. I avvaktan på att den egna tillverkningen kommer igång sker försäljning av vaccin som importeras i form av bulkvara.

Hittillsvarande tillverkning av poliovaccin har krävt tillgång på apor. En

modernare tillverkningsmetodik införs nu, som gör att behovet av apor har bortfallit fr.o.m. år 1985. Poliovaccinet blir också renare och säkrare med den nya metoden.

SBL:s sortiment domineras av preparat som ingår i officiellt rekommenderade och av samhället finansierade vaccinationsprogram. Under år 1981 utökade socialstyrelsen det allmänna vaccinationsprogrammet med rekommendation om vaccination mot mässling, påssjuka och röda hund vid 1 1/2 och 12 års ålder.

Fr.o.m. den 1 januari 1980 har det ekonomiska ansvaret för skyddsypningsverksamheten övertagits av vederbörande sjukvårdshuvudman (prop. 1978/79:95 bil 2, FiU 35, rskr 335).

Taxepolitik

Taxan fastställs av SBL efter samråd med riksrevisionsverket i fråga om grunderna för taxan.

Vid taxans fastställande eftersträvas full kostnadstäckning för uppdragsverksamheten inom resp. program.

SBL:s taxa betraktas i stor utsträckning som normgivande för debitering av bakteriologiska och virologiska undersökningar vid andra laboratorier inom landet. I fråga om diagnostiska undersökningar har SBL möjlighet att medge rabatter eller bonus för större kunder eller för kvantitativt betydelsefulla prov.

Resultatutveckling

Resultatutvecklingen för program 1-6 framgår av följande tabell (tkr).

	1981/82 Utfall	1982/83 Utfall	1983/84 Utfall
<i>1. Diagnostiska undersökningar</i>			
Intäkter	50 824	52 308	56 746
Kostnader	52 301	58 053	63 373
Resultat	- 1 477	- 5 745	- 6 627 ¹
<i>2. Preparatförsörjning</i>			
Intäkter	74 185	94 984	95 180
Kostnader	66 731	86 327	83 397
Resultat	+ 7 454	+ 8 657	+ 11 783
<i>3. Centrallaboratorieuppgifter</i>			
Intäkter	19 163	20 374	20 411
Kostnader	19 163	20 374	20 411
Resultat	0	0	0

¹ Resultatet belastas av 3 milj. kr. för upplupen semesterlöneskuld m.m., vilket bör bortses från vid en rättvisande jämförelse med resultatet för föregående budgetår.

4. Försvarsmedicinsk verksamhet

Intäkter	3 412	3 587	3 684
Kostnader	3 412	3 587	3 684
Resultat	0	0	0

5. Epidemiologisk verksamhet

Intäkter	4 099	5 179	5 306
Kostnader	4 099	5 179	5 306
Resultat	0	0	0

6. Service till utomstående

Intäkter	3 244	3 022	3 302
Kostnader	3 239	3 029	3 318
Resultat	+ 5	- 7	- 16
Summa intäkter	154 927	179 454	184 710
Summa kostnader	148 945	176 549	179 570
Rörelseresultat	+ 5 982	+ 2 905	+ 5 140

	1983/84	1984/85	1985/86
<i>Personal</i>	600	584	560

Föredragandens överväganden

Flera utredningar har sedan början av 1970-talet sett över SBL:s lokalisering, verksamhet och organisation. I prop. 1982/83:16 om vaccinproduktion, m.m. föreslogs att vaccinproduktionen vid SBL skulle bedrivas vid en ny myndighet, nämligen statens vaccininstitut, förlagt i anslutning till SBL. Övriga delar av SBL:s verksamhet behandlades inte i propositionen. Riksdagen avlog propositionen. Socialutskottet framhöll bl.a. behovet av en samlad lösning av frågan om SBL:s framtida uppgifter och organisation (SoU 1982/83:11, rskr. 132).

En organisationskommitté med uppdrag att lägga fram ett detaljerat förslag om organisationen m.m. av statens vaccininstitut och statens bakteriologiska laboratorium – SBL-kommittén (S 1982:06) – har i februari 1984 överlämnat betänkandet (Ds S 1984:7) Arbetsuppgifter och organisation för statens bakteriologiska laboratorium (SBL).

Beredningen av ett förslag om SBL:s framtida uppgifter och organisation pågår. Jag avser att föreslå regeringen att senare under riksmötet lägga fram en proposition i ämnet.

För SBL:s uppdragsverksamhet gäller i princip att full kostnadstäckning för verksamheten i dess helhet skall uppnås, även om enskilda sektorer kan uppvisa över- eller underskott. Sådana över- eller underskott bör dock vara tillfälliga. Varje program bör bära sina egna kostnader.

Jag föreslår att anslaget tas upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

E 12. Statens bakteriologiska laboratorium: Driftbidrag

1983/84	Utgift	1 000	Reservation	—
1984/85	Anslag	1 000		
1985/86	Förslag	1 000		

Anslaget avser att täcka kostnader för forsknings- och utvecklingsarbete inom programmen 1 och 2 som inte kan täckas genom taxeinkomster.

Föredragandens överväganden

Jag föreslår att anslaget tas upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Driftbidrag* för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

E 13. Statens bakteriologiska laboratorium: Centrallaboratorieuppgifter

1983/84	Utgift	18 748 000
1984/85	Anslag	19 247 000
1985/86	Förslag	19 994 000

Detta anslag finansierar program 3. Centrallaboratorieuppgifter.

SBL

SBL föreslår i sin anslagsframställning följande:

1. Pris- och löneomräkning + 1 155 000 kr.
2. Huvudförslaget innebär en reduktion med 385 000 kr.
3. Medel för forsknings- och utvecklingsarbete + 3 600 kr.

Föredragandens överväganden

Medel för SBL:s verksamhet beräknas enligt ett ettårigt huvudförslag med en reduktion om 2 %. Jag beräknar anslaget till 19 994 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Centrallaboratorieuppgifter* för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 19 994 000 kr.

E 14. Statens bakteriologiska laboratorium: Försvarsmedicinsk verksamhet

1983/84	Utgift	3 615 000
1984/85	Anslag	3 772 000
1985/86	Förslag	3 791 000

Detta anslag finansierar program 4. Försvarsmedicinsk verksamhet.

SBL

SBL föreslår i sin anslagsframställning följande:

1. Pris- och löneomräkning + 223 000 kr.
2. Huvudförslaget innebär en reduktion med 74 000 kr.

Föredragandens överväganden

Medel för SBL:s verksamhet beräknas enligt ett ettårigt huvudförslag med en reduktion om 2 %. Jag beräknar anslaget till 3 791 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Försvarsmedicinsk verksamhet* för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 3 791 000 kr.

E 15. Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning

1983/84	Utgift	3 453 471	Reservation	9 124 953 ¹
1984/85	Anslag	7 200 000		
1985/86	Förslag	4 578 000		

¹ Därav ca 5 750 000 kr. för utrustning för tillverkning av vaccin mot mässling, påssjuka och röda hund (se prop. 1983/84:125 om tilläggsbudget III).

SBL:s anskaffning av utrustning finansieras dels genom utnyttjande av detta reservationsanslag för anskaffning av utrustningsobjekt, vars värde överstiger 10 000 kr. och har en livslängd överstigande 3 år, dels genom anlitande av resp. programanslag för utrustningsobjekt, vars värde inte uppgår till nämnda belopp. Medel motsvarande avskrivning och förräntning av utrustningskapitalet belastar SBL:s budget och inlevereras till statsverket.

SBL

SBL beräknar investeringsbehovet beträffande utrustning under budgetåret 1985/86 till 6 330 000 kr.

SBL:s långsiktiga kapacitet styrs i stor utsträckning av de resurser som ställs till förfogande för ny- och reinvestering i utrustning. Bl.a. bestäms

möjligheterna till en fortlöpande rationalisering av verksamheten i hög grad av tillgången på investeringsmedel till utrustning.

Föredragandens överväganden

Regeringen har för budgetåret 1984/85 bl.a. ställt ett engångsbelopp av 3 milj. kr. till SBL:s förfogande för i första hand inköp av vetenskaplig utrustning i enlighet med uttalandena i prop. 1983/84:107 om forskning (SoU 24. rskr 404).

Härutöver beräknade jag för innevarande budgetår 2,2 milj. kr. för löpande utrustningsanskaffning och 2 milj. kr. för s.k. strategisk utrustning. Jag är beredd att föreslå samma nivå för budgetåret 1985/86, dock uppräknad med hänsyn till inträffade prisförändringar.

Jag beräknar sålunda för budgetåret 1985/86 ett medelsbehov av 4 578 000 kr. för ifrågavarande utrustningsanskaffning.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning* för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 4 578 000 kr.

E 17. Epidemiberedskap m.m.

1983/84	Utgift	10 428 775
1984/85	Anslag	11 573 000
1985/86	Förslag	11 758 000

Anslaget kan betecknas som ett allmänt beredskapsanslag för hälso- och sjukvården såvitt avser smittsamma sjukdomar.

Från anslaget utgår ersättning för vissa kostnader och förluster som uppkommit på grund av myndighets ingripande för att förhindra spridning av smittsam sjukdom. Bestämmelserna i ämnet finns i kungörelsen (1956:296) om ersättning i vissa fall vid ingripanden i hälsovårdens intresse och lagen (1956:293) om ersättning till smittbärare (ändrad senast 1982:370). Från anslaget bekostas också planläggning av epidemiberedskap inom riket, medicinsk katastrofberedskap m.m.

Från anslaget bekostas även den epidemiologiska verksamhet, som bedrivs vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL):

Socialstyrelsen och SBL

Beräknat medelsbehov för verksamheten under budgetåret 1985/86 är följande.

1. *Socialstyrelsen*

Planläggning av epidemiberedskap
inom riket, medicinsk katastrofberedskap
samt diverse kostnader, främst för

epidemiförebyggande åtgärder med avseende på den internationella trafiken	211 000
2. SBL	
Epidemiologisk verksamhet	4 297 000
Civil beredskapslagring	250 000
	<hr/>
Summa	4 758 000

1. Socialstyrelsen begär en uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 13 000 kr. för pris- och löneomräkning. Enligt huvudförslaget bör anslaget minskas med 4 000 kr.

2. Den epidemiologiska verksamheten vid SBL avser epidemibekämpning, rapportering samt rådgivning och information. Anslaget är avsett att täcka utgifterna för den epidemiologiska basorganisationen vid SBL. Anslaget bör räknas upp med 248 000 kr. för pris- och löneomräkning. Enligt huvudförslaget bör anslaget minskas med 83 000 kr.

Föredragandens överväganden

Anslagsbehovet för den epidemiologiska verksamheten vid SBL under nästa budgetår beräknar jag till 4 547 000 kr. Därvid har jag beräknat 250 000 kr. för att täcka kostnader för kassationsförluster i samband med civil beredskapslagring av vacciner m.m. för medicinska riskgrupper.

Jag beräknar medelsbehovet för ersättning till smittbärare m.m. till 7 milj. kr. och för socialstyrelsens planeringsverksamhet till 211 000 kr.

Anslaget för nästa budgetår bör tas upp med 11 758 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Epidemiberedskap m.m* för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 11 758 000 kr.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

